

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VII kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM-10-116-14

Druk nr 3056
Warszawa, 31 grudnia 2014 r.

Pan
Radosław Sikorski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

**- o ratyfikacji Protokołu nr 15
zmieniającego Konwencję o ochronie
praw człowieka i podstawowych
wolności, sporządzoną w Rzymie dnia
4 listopada 1950 r.**

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Spraw Zagranicznych.

Z poważaniem

(-) Ewa Kopacz

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 16 maja 2013 r. został przyjęty przez Komitet Ministrów Rady Europy w Strasburgu Protokół nr 15 zmieniający Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzoną w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r.

Po zaznajomieniu się z powyższym Protokołem, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- został on uznany za słuszny zarówno w całości, jak i każde z postanowień w nim zawartych,
- jest przyjęty, ratyfikowany i potwierdzony,
- będzie niezmiennie zachowywany.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia

PREZYDENT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

PREZES RADY MINISTRÓW

U S T A W A

z dnia

**o ratyfikacji Protokołu nr 15 zmieniającego Konwencję o ochronie praw człowieka
i podstawowych wolności, sporządzoną w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r.**

Art. 1. Wyraża się zgodę na dokonanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej ratyfikacji Protokołu nr 15 zmieniającego Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzoną w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Potrzeba i cel związania Rzeczypospolitej Polskiej Protokołem nr 15 zmieniającym Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności

Protokół nr 15 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (dalej: „Konwencja”) jest protokołem zmieniającym Konwencję i został przyjęty przez Komitet Ministrów Rady Europy w Strasburgu w dniu 16 maja 2013 r. Protokół nr 15 został otwarty do podpisu w dniu 24 czerwca 2013 r. Wejdzie on w życie po zatwierdzeniu, przyjęciu bądź ratyfikowaniu go przez wszystkie Strony Konwencji. Protokół został dotychczas podpisany przez 39 państw, z których 10 już go ratyfikowało. Ze Strony polskiej Protokół nr 15 został podpisany 9 kwietnia 2014 r. przez Panią Urszulę Gacek, Stałego Przedstawiciela RP przy Radzie Europy.

Przedmiotowy Protokół wprowadza zmiany w Konwencji dotyczące toku postępowania przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka (dalej: „Trybunał”). Zmiany te polegają na skróceniu sześciomiesięcznego terminu na wniesienie skargi indywidualnej do czterech miesięcy, modyfikacji jednej z przesłanek niedopuszczalności skarg i wzmocnieniu spójności orzecznictwa Trybunału w najważniejszych sprawach poprzez zniesienie możliwości sprzeciwienia się przez Strony postępowania decyzji Izby Trybunału o zrzeczeniu się jurysdykcji na rzecz Wielkiej Izby. Protokół nr 15 zakłada także zmianę wieku kandydatów na sędziów Trybunału, z osiągnięciem którego upływa ich kadencja, oraz dodanie do preambuły Konwencji ustępu, w którym zawarte zostanie odniesienie do zasady subsydiarności mechanizmu ochrony stworzonego przez Konwencję oraz do doktryny marginesu oceny państwa oraz obowiązku urzeczywistnienia przez państwa praw i wolności zawartych w Konwencji.

Konieczność wprowadzenia przedmiotowych zmian wynika z potrzeby przyspieszenia i usprawnienia procedowania Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz wzmocnienia jego roli i jest częścią długofalowego procesu reformy Trybunału. Proces reformy Trybunału ma kluczowe znaczenie dla utrzymania efektywności systemu ochrony praw człowieka stworzonego przez Konwencję, która swoim zasięgiem obejmuje około 800 milionów obywateli 47 państw członkowskich Rady Europy. Polska od początku aktywnie uczestniczy w pracach podejmowanych na forum Rady Europy w celu zreformowania i wzmocnienia Trybunału, organizując m.in. Trzeci Szczyt Szefów Państw i Rządów Rady Europy w Warszawie w 2005 r., uczestnicząc

w konferencjach wysokiego szczebla oraz biorąc aktywny udział w pracach poszczególnych komitetów eksperckich i grup roboczych.

Mandat do opracowania niezbędnych zmian w Konwencji został określony podczas kolejnych konferencji Rady Europy wysokiego szczebla dotyczących reformy Trybunału – w Interlaken w lutym 2010 r., w Izmirze w kwietniu 2011 r. oraz w Brighton w kwietniu 2012 r. Deklaracja podsumowująca tę ostatnią konferencję, przyjęta 20 kwietnia 2012 r. (Deklaracja z Brighton¹), zawiera szczegółowy wykaz koniecznych zmian w Konwencji (punkty 12b², 15a³, 15c⁴, 25d⁵ i 25f⁶) oraz zakłada, iż stosowne zmiany zostaną przyjęte do końca 2013 r.

Tekst Protokołu nr 15 opracowany został na forum Rady Europy przez grupę ekspertów ds. reformy Trybunału (GT-GDR-B) (wśród których był także ekspert z Polski), a następnie zatwierdzony przez plenarny Komitet ekspertów ds. reformy Trybunału (DH-GDR) i Komitet Zarządzający Praw Człowieka (CDDH) oraz przyjęty przez Komitet Ministrów Rady Europy w dniu 16 maja 2013 r.

Nadrzędnymi celami Protokołu nr 15 są:

- zmniejszenie liczby skarg dopuszczalnych rozpatrywanych przez Trybunał i w efekcie przyspieszenie jego procedowania poprzez:

¹ Zob. CDDH(2012)007.

² Konferencja zatem (...) stwierdza, że dla zachowania przejrzystości i dostępności, odniesienie do zasady subsydiarności i doktryny marginesu uznania, tak jak rozwinięto w orzecznictwie Trybunału, powinno być włączone do preambuły Konwencji oraz zachęca Komitet Ministrów do przyjęcia do końca 2013 roku koniecznego instrumentu zmieniającego, przypominając jednocześnie zobowiązanie Państw-Stron do zapewnienia pełnej skuteczności praw i wolności określonych w Konwencji.

³ Konferencja zatem (...) przyjmuje z zadowoleniem sugestię Trybunału, aby termin przewidziany w art. 35 ust. 1 Konwencji, w którym powinna zostać złożona skarga, został skrócony; dochodzi do wniosku, że termin czterech miesięcy jest właściwy; oraz zachęca Komitet Ministrów do przyjęcia niezbędnego instrumentu nowelizującego do końca 2013 roku.

⁴ Konferencja zatem (...) stwierdza, iż art. 35 ust. 3 b) Konwencji powinien zostać zmieniony w ten sposób, że zostanie usunięty fragment „pod warunkiem, że żadna sprawa, która nie została należycie rozpatrzona przez sąd krajowy, nie może być odrzucona na tej podstawie”; i zachęca Komitet Ministrów do przyjęcia niezbędnego instrumentu nowelizującego do końca 2013 roku.

⁵ Konferencja zatem (...) w świetle centralnej roli odgrywanej przez Wielką Izbę w osiągnięciu spójności orzecznictwa Trybunału, stwierdza, że art. 30 Konwencji powinien zostać zmieniony poprzez usunięcie słów „chyba, że sprzeciwia się temu jedna ze stron”; zachęca Komitet Ministrów do przyjęcia niezbędnego instrumentu zmieniającego oraz rozważenia, czy jakieś wynikające z tego zmiany są potrzebne, z końcem 2013 roku; oraz zachęca Państwa-Strony do powstrzymania się wnoszenia sprzeciwu w odniesieniu do propozycji zrzeczenia się swojej właściwości przez Izbę do czasu wejścia w życie instrumentu zmieniającego.

⁶ Konferencja zatem (...) stwierdza, że art. 23 ust. 2 Konwencji powinien zostać zmieniony poprzez zastąpienie granicy wieku sędziego wymogiem, że sędziowie nie mogą mieć więcej niż 65 lat w chwili objęcia urzędu; oraz zachęca Komitet Ministrów do przyjęcia koniecznego instrumentu zmieniającego z końcem 2013 roku.

- skrócenie okresu czasu na wniesienie skargi indywidualnej z sześciu do czterech miesięcy,
- zniesienie wymogu „należytego rozpatrzenia sprawy przez sąd krajowy” w przypadku spraw, w których skarżący nie doznał znaczącego uszczerbku – zachowując przy tym gwarancję rozpatrzenia takiej sprawy przez Trybunał, jeśli wymaga tego poszanowanie praw człowieka,

– zwiększenie spójności orzecznictwa Trybunału poprzez:

- przekierowanie w uzasadnionych przypadkach rozpatrywania najważniejszych spraw z Izby do Wielkiej Izby Trybunału bez możliwości sprzeciwienia się takiej decyzji przez Strony postępowania, co umożliwi wydanie od razu ostatecznego orzeczenia przez powiększony skład sędziowski i wzmocni spójność orzecznictwa Trybunału,

– wzmocnienie pozycji Trybunału poprzez:

- zagwarantowanie doświadczonym sędziom Trybunału pełnienia swojej funkcji przez pełną, dziewięcioletnią, kadencję poprzez zrezygnowanie ze wskazania wieku, z osiągnięciem którego upływa ich kadencja na rzecz określenia maksymalnego wieku sędziów w chwili objęcia urzędu,
- uwzględnienie w preambule Konwencji dwóch najdonioślejszych zasad interpretacyjnych wypracowanych w orzecznictwie Trybunału – zasady subsydiarności mechanizmu ochronnego Konwencji oraz doktryny marginesu oceny państwa – nadając im dzięki temu zwiększoną rangę.

2. Różnice między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym

2.1. Protokół nr 15 w art. 1 dodaje do preambuły Konwencji nowy ustęp, zawierający odwołanie do zasady subsydiarności mechanizmu ochronnego Konwencji i do doktryny marginesu oceny państwa oraz podkreślający obowiązek państw zapewnienia pełnej skuteczności praw i wolności określonych w Konwencji. Przedmiotowe zasady zostały wypracowane w toku rozwoju orzecznictwa Trybunału i z uwagi na swą doniosłość nie są kwestionowane przez Strony Konwencji. Odzwierciedlają one obowiązek ciążyący na państwach, tj. obowiązek skutecznego zapewnienia praw i wolności określonych w Konwencji każdej osobie podlegającej ich jurysdykcji oraz zagwarantowania skutecznego krajowego środka odwoławczego

każdemu, kogo prawa i wolności zostały naruszone. Orzecznictwo Trybunału podkreśla, że państwa cieszą się pewnym marginesem oceny co do sposobu zagwarantowania praw i wolności zawartych w Konwencji, co jest zgodne z subsydiarnym charakterem ochrony zapewnianej przez Konwencję, gdyż, co do zasady, to państwa są lepiej predestynowane do zapewnienia poszanowania praw człowieka na poziomie krajowym i określenia sposobu zadośćuczynienia ewentualnym naruszeniom. Należy jednak podkreślić, że sposób odniesienia do zasady subsydiarności i marginesu oceny został sformułowany w taki sposób, że ich realizacja nie jest pozostawiona dowolnemu uznaniu państw. Są one bowiem powiązane z jednej Strony z odpowiedzialnością państw zapewnienia praw i wolności określonych w Konwencji i jej Protokołach, z drugiej zaś Strony z nadzorczą rolą Trybunału, który bada, czy decyzje podjęte przez władze krajowe są zgodne z Konwencją.

2.2. Art. 2 Protokołu przewiduje zrezygnowanie z określenia wieku sędziów, z osiągnięciem którego upływa ich kadencja (obecnie wynosi on 70 lat, zob. art. 23 ust. 2 Konwencji). Odpowiedni fragment Deklaracji z Brighton, przewidujący dokonanie omawianej zmiany do Konwencji, zakładał, że sędziowie w chwili objęcia urzędu będą mieli nie więcej niż 65 lat. Zmiana ta, z uwagi na to, że odnosi się do kandydatów na sędziów, została umieszczona w art. 21 Konwencji, mówiącym o wymogach sprawowania urzędu, zaś ust. 2 z art. 23 Konwencji, dotyczący wygaśnięcia kadencji sędziów, został wykreślony. Po zmianie, ust. 2 art. 21 Konwencji będzie stanowił, że kandydaci powinni mieć mniej niż 65 lat w dniu, w którym lista trzech kandydatów na sędziów ma zostać przedstawiona Zgromadzeniu Parlamentarnemu Rady Europy, które następnie wybiera sędziego z przedstawionej listy. Sposób sformułowania zapisu wynika z niemożliwości określenia pewnej daty „chwili objęcia urzędu”. Po konsultacjach z przedstawicielami Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy, jako najbardziej pewna data w całym procesie wyboru sędziego ustalony został dzień, w którym państwo lub inna Strona Konwencji zobowiązane jest do przedłożenia Zgromadzeniu Parlamentarnemu listy trzech kandydatów na sędziów. Data ta wskazywana jest przez Sekretarza Zgromadzenia w liście kierowanym do państwa, informującym o zbliżającym się zakończeniu kadencji obecnego sędziego i obligującym państwo do przedłożenia listy trzech kandydatów na sędziów.

Przedmiotowa zmiana umożliwi wypełnienie sędziom pełnej dziewięcioletniej kadencji (obecnie zdarza się, że sędziowie muszą zrezygnować z urzędu przed końcem kadencji z uwagi na osiągnięcie 70. roku życia), zapewniając jednocześnie, aby urząd ten sprawowały osoby doświadczone, ale nadal w pełni sił. Wiek maksymalnie 74 lat gwarantuje właściwe sprawowanie urzędu sędziego Trybunału.

Niniejsza zmiana wejdzie w życie w stosunku do kandydatów na sędziów, których kandydatury zostaną przedstawione przez państwo Zgromadzeniu Parlamentarnemu Rady Europy po wejściu w życie Protokołu.

2.3. Art. 3 Protokołu zakłada zmianę art. 30 Konwencji⁷ poprzez wykreślenie słów „chyba że sprzeciwia się temu jedna ze stron”. Pozbawienie Stron postępowania prawa sprzeciwu wobec decyzji Izby Trybunału o zrzeczeniu się właściwości na rzecz Wielkiej Izby w najważniejszych sprawach dotyczących interpretacji i stosowania Konwencji oraz mogących doprowadzić do sprzeczności z wcześniejszym orzeczeniem Trybunału ma na celu wzmocnienie spójności orzecznictwa Trybunału i przyspieszenie procedowania w najważniejszych sprawach poprzez powierzenie rozpatrywania takich spraw Wielkiej Izbie, której orzeczenia są niezaskarżalne. Z danych przedstawionych przez Kancelarię Trybunału wynika, że prawo sprzeciwu było dotychczas wykorzystywane bardzo rzadko (na koniec 2012 r. na 154 sprawy, w których Izba zrzekła się właściwości na rzecz Wielkiej Izby, 129 spraw trafiło do Wielkiej Izby, w 21 sprawach zajęciu się sprawą przez Wielką Izbę sprzeciwiło się państwo, natomiast w 4 przypadkach sprzeciwiła się Strona skarżąca). Jednocześnie raport wyjaśniający do Protokołu wskazuje na konieczność zachowania gwarancji proceduralnych dla Stron w ramach zrównoważenia skutków pozbawienia ich prawa sprzeciwu. Raport wyraża oczekiwanie skierowane wobec Izby Trybunału wcześniejszego poinformowania Stron o swoim zamiarze oraz możliwie największego zawężenia sprawy przed przekazaniem jej do Wielkiej Izby poprzez orzeczenie co do dopuszczalności bądź niedopuszczalności niektórych zarzutów (co jest zgodne z praktyką jak najszybszego decydowania o dopuszczalności sprawy oraz zasadą, że decyzje takie powinny być podejmowane na poziomie Izby, tak aby Wielka Izba mogła badać jedynie meritum sprawy). Wielka Izba została zachęcona do dokładniejszego formułowania pytań do Stron, poprzez

⁷ Jeśli w sprawie toczącej się przed Izbą pojawia się poważne zagadnienie dotyczące interpretacji niniejszej konwencji lub jej protokołów lub jeśli rozstrzygnięcie takiego zagadnienia może doprowadzić do sprzeczności z wyrokiem wydanym wcześniej przez Trybunał, Izba może, w każdym czasie przed wydaniem swego wyroku, zrzec się swojej właściwości na rzecz Wielkiej Izby, chyba że sprzeciwia się temu jedna ze Stron.

wskazywanie zakresu, w jakim rozważane jest odejście od istniejącego orzecznictwa lub obowiązującej interpretacji. Celem takich gwarancji jest umożliwienie Stronom odpowiedniego przygotowania swojego stanowiska poprzez precyzyjną ocenę tego, co Trybunał w danej sprawie będzie badał. Jest to istotna kwestia zważywszy na ostateczny charakter rozstrzygnięć Wielkiej Izby.

Przedmiotowa zmiana nie będzie miała zastosowania do spraw, w których przed wejściem w życie Protokołu którakolwiek ze Stron skorzystała z prawa sprzeciwu przewidzianego w art. 30 Konwencji.

2.4. W art. 4 Protokołu przewidziana jest zmiana art. 35 ust. 1 Konwencji, polegająca na skróceniu okresu czasu na wniesienie skargi do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 6 do 4 miesięcy od prawomocnego zakończenia postępowania w kraju. Zmiana ta podyktowana jest rozwojem nowoczesnych środków komunikacji na odległość i łatwą dostępnością informacji na temat wnoszenia skargi do Trybunału. Niniejsza zmiana wejdzie w życie po upływie sześciu miesięcy od daty wejścia w życie Protokołu, co ma na celu umożliwienie potencjalnym skarżącym zapoznanie się z nowym terminem. Zmiana ta nie będzie też miała zastosowania wobec spraw, w których ostateczna decyzja w postępowaniu krajowym została wydana przed wejściem w życie Protokołu.

2.5. Art. 5 Protokołu zakłada zmianę art. 35 ustęp 3 pkt b) Konwencji. Przepis ten przewiduje, że Trybunał może uznać za niedopuszczalną skargę, w której skarżący nie poniósł znaczącego uszczerbku, chyba że jego sprawa nie została należycie rozpatrzona przez sąd krajowy, bądź jej rozpatrywanie wymaga poszanowanie praw człowieka. Zgodnie z Protokołem z ustępu 3 pkt b) wykreślona zostanie tzw. druga klauzula gwarancyjna, przewidująca, że „żadna sprawa, która nie została należycie rozpatrzona przez sąd krajowy, nie może być odrzucona na tej podstawie”. Wykreślenie powyższej przesłanki ma na celu zagwarantowanie, aby Trybunał nie był nadmiernie obciążony drobnymi sprawami. Jednocześnie pozostawienie przesłanki rozpatrywania sprawy, jeśli wymaga tego zasada poszanowania praw człowieka, wydaje się wystarczającą gwarancją bezpieczeństwa dla skarżących.

2.6. Protokół nr 15 wejdzie w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie trzech miesięcy od dnia, w którym wszystkie Strony Konwencji wyrażą zgodę na związanie się tym Protokołem.

3. Przewidywane skutki społeczne, gospodarcze, finansowe, polityczne i prawne związane z wejściem w życie Protokołu nr 15 oraz źródła finansowania

Wejście w życie Protokołu nie pociągnie za sobą żadnych skutków finansowych.

Zmiany wprowadzone przez Protokół nr 15 zmieniający Konwencję przyczynią się do usprawnienia pracy Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i wzmocnienia jego pozycji, co z uwagi na dużą popularność i zaufanie, jakim cieszy się Trybunał wśród obywateli polskich, będzie miało pozytywne skutki w postaci szybszego rozpatrywania spraw obywateli polskich, toczących się przed Trybunałem.

4. Podmioty prawa krajowego, których dotyczy Protokół nr 15 oraz zakres, w jakim dotyczy on osób fizycznych i prawnych

4.1. Podmioty prawa krajowego

Z uwagi na fakt, iż zmiany wprowadzone przez Protokół 15 nie dotyczą praw i wolności zawartych w Konwencji, a jedynie kwestii proceduralnych, preambuły i wieku kandydatów na sędziów Trybunału, będą one miały wpływ zasadniczo jedynie na działalność Ministerstwa Spraw Zagranicznych, w którym umiejscowiona jest funkcja Pełnomocnika Ministra Spraw Zagranicznych do spraw postępowań przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka, reprezentującego Rząd w postępowaniach przed Trybunałem.

4.2. Osoby fizyczne i prawne

Protokół nr 15 będzie dotyczył osób fizycznych i prawnych jako potencjalnych skarżących, głównie poprzez zmianę terminu na wniesienie skargi do Trybunału. Z uwagi na fakt, iż informacje dotyczące składania skarg do Trybunału są łatwo dostępne i w praktyce bardzo rzadkie są przypadki odrzucania przez Trybunał skarg z powodu niespełnienia przez skarżącego wymogu dochowania terminu, zmiana ta nie powinna mieć negatywnego wpływu na możliwość zwrócenia się do Trybunału.

Zmiana polegająca na odebraniu Stronom prawa sprzeciwu wobec decyzji Izby o zrzeczeniu się własności na rzecz Wielkiej Izby również nie będzie miała realnego wpływu na skarżących, jako że praktycznie nie korzystali oni z tego uprawnienia. Także wykreślenie jednej z gwarancji przy stosowaniu kryterium niedopuszczalności skargi z powodu braku znaczącego uszczerbku poniesionego przez skarżącego nie będzie

miało znaczącego wpływu na potencjalnych skarżących z uwagi na pozostawienie ogólnej klauzuli gwarancyjnej, tj. rozpatrzenia sprawy przez Trybunał, jeśli wymaga tego zasada poszanowania praw człowieka. Jednocześnie podkreślić należy, że cele Protokołu – wzmocnienie Trybunału i usprawnienie jego procedowania – będą służyć także obywatelom polskim poprzez wzmocnienie ochrony podstawowych praw i wolności.

Dodatkowo Protokół nr 15 będzie miał wpływ na prawa potencjalnych kandydatów na sędziów Trybunału poprzez wprowadzenie wymogu nieprzekroczenia przez nich określonego wieku w chwili ubiegania się o urząd, ale jednocześnie poprzez umożliwienie sprawowania funkcji sędziego do 74. roku życia.

5. Tryb związania Rzeczypospolitej Polskiej Protokołem nr 15

Ratyfikacja niniejszego Protokołu powinna nastąpić za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie, a więc zgodnie z art. 89 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Taka forma ratyfikacji protokołu zmieniającego Konwencję wynika w sposób niewątpliwy z zasady, że akt normatywny nie może być zmieniany aktem o niższej randze lub znaczeniu i powinien być zmieniany w takim samym trybie, w jakim został przyjęty. Ponieważ Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, wraz ze zmieniającymi ją Protokołami nr 3, 5, 8, i uzupełniającym Protokołem nr 2 ratyfikowane były przez Polskę w roku 1992 na podstawie upoważnienia Sejmu, takiego samego trybu wymaga ratyfikacja przedmiotowego Protokołu zmieniającego tekst Konwencji. Przeprowadzenie procedury ratyfikacji bez uprzedniej zgody wyrażonej w ustawie oznaczałoby zmianę istotnej treści umowy międzynarodowej uprzednio zaakceptowanej przez Sejm bez udziału Sejmu, a więc aktem o niższej randze prawnej niż akt ratyfikacji tekstu poprzedniego.

Za ratyfikacją za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie przemawia również ingerencja w proceduralny aspekt praw człowieka poprzez skrócenie sześciomiesięcznego terminu na wniesienie skargi indywidualnej do czterech miesięcy.

**Wykaz państw sygnatariuszy oraz stron Protokołu nr 15
zmieniającego Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności
sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r.**

Stan na 2 grudnia 2014 r.

Sygnatariusze:

1. Republika Albanii
2. Księstwo Andory
3. Republika Armenii
4. Republika Austrii
5. Królestwo Belgii
6. Republika Bułgarii
7. Republika Cypryjska
8. Republika Czeska
9. Królestwo Danii
10. Republika Finlandii
11. Republika Francuska
12. Gruzja
13. Królestwo Hiszpanii
14. Republika Islandii
15. Republika Litewska
16. Wielkie Księstwo Luksemburga
17. Była Jugosłowiańska Republika Macedonii
18. Królestwo Niderlandów
19. Republika Federalna Niemiec
20. Rzeczpospolita Polska
21. Republika Portugalska
22. Rumunia
23. Republika Serbii
24. Republika Słowenii
25. Królestwo Szwecji
26. Republika Turcji
27. Ukraina
28. Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej
29. Republika Włoska

Strony:

1. Republika Azerbejdżanu
2. Czarnogóra
3. Republika Estońska
4. Irlandia
5. Księstwo Liechtensteinu
6. Republika Mołdowy
7. Księstwo Monako

8. Królestwo Norwegii
9. Republika San Marino
10. Republika Słowacka

PROTOKÓŁ Nr 15 zmieniający

Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności

Preambuła

Państwa-Członkowie Rady Europy oraz Inne Wysokie Układające się Strony Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (zwanej dalej "Konwencją"), sygnatariusze niniejszego Protokołu,

mając na uwadze Deklarację przyjętą podczas Konferencji Wysokiego Szczebla na temat przyszłości Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, która odbyła się w Brighton 19 i 20 kwietnia 2012 r., jak również deklaracje przyjęte na konferencjach w Interlaken 18 i 19 lutego 2010 r. oraz w Izmirze 26 i 27 kwietnia 2011 r.;

mając na uwadze Opinię nr 283 (2013), przyjętą przez Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy 26 kwietnia 2013 r.;

zważywszy na potrzebę zapewnienia, aby Europejski Trybunał Praw Człowieka (zwany dalej „Trybunałem”) mógł nadal odgrywać swoją pierwszoplanową rolę w dziedzinie ochrony praw człowieka w Europie,

uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1

Na końcu preambuły do Konwencji dodaje się nowy ustęp w następującym brzmieniu:

„potwierdzając, że Wysokie Układające się Strony, zgodnie z zasadą subsydiarności, ponoszą główną odpowiedzialność za zapewnienie praw i wolności określonych w niniejszej Konwencji i jej Protokołach oraz że korzystają przy tym z marginesu oceny, pod kontrolą Europejskiego Trybunału Praw Człowieka ustanowionego niniejszą Konwencją,”.

Artykuł 2

1. W artykule 21 Konwencji dodaje się nowy ustęp 2, w następującym brzmieniu:
„Kandydaci nie mogą mieć ukończonych 65 lat w dniu, do którego Zgromadzenie Parlamentarne zażądało przedstawienia listy trzech kandydatów, zgodnie z artykułem 22.”
2. Ustępy 2 i 3 artykułu 21 Konwencji stają się odpowiednio ustępami 3 i 4 artykułu 21.
3. Skreśla się ustęp 2 artykułu 23 Konwencji. Ustępy 3 i 4 artykułu 23 stają się odpowiednio ustępami 2 i 3 artykułu 23.

Artykuł 3

W artykule 30 Konwencji skreśla się słowa: „chyba że sprzeciwia się temu jedna ze stron”.

Artykuł 4

W artykule 35 ustęp 1 Konwencji słowa „w ciągu sześciu miesięcy” zastępuje się słowami „w ciągu czterech miesięcy”.

Artykuł 5

W artykule 35 ustęp 3 punkt b) Konwencji skreśla się słowa: „oraz pod warunkiem, że żadna sprawa, która nie została należycie rozpatrzona przez sąd krajowy, nie może być odrzucona na tej podstawie”.

Przepisy końcowe i przejściowe

Artykuł 6

1. Niniejszy Protokół jest otwarty do podpisu dla Wysokich Układających się Stron Konwencji, które mogą przyjąć wynikające z niego zobowiązania przez:

- a podpisanie bez zastrzeżenia ratyfikacji, przyjęcia lub zatwierdzenia; lub
 - b podpisanie z zastrzeżeniem ratyfikacji, przyjęcia lub zatwierdzenia, po którym taka ratyfikacja, przyjęcie lub zatwierdzenie następuje.
2. Dokumenty ratyfikacji, przyjęcia lub zatwierdzenia składa się Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy.

Artykuł 7

Niniejszy Protokół wejdzie w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie trzech miesięcy od daty, w której wszystkie Wysokie Układające się Strony Konwencji, wyrażą zgodę na związanie się Protokołem zgodnie z postanowieniami artykułu 6.

Artykuł 8

1. Zmiany wprowadzone artykułem 2 niniejszego Protokołu mają zastosowanie tylko do kandydatów umieszczonych na listach przedstawionych Zgromadzeniu Parlamentarnemu przez Wysokie Układające się Strony, zgodnie z artykułem 22 Konwencji, po wejściu w życie niniejszego Protokołu.
2. Zmiana wprowadzona artykułem 3 niniejszego Protokołu nie ma zastosowania do żadnej sprawy zawisłej, w której jedna ze stron sprzeciwiła się przed wejściem w życie niniejszego Protokołu propozycji Izby Trybunału zrzeczenia się swojej właściwości na rzecz Wielkiej Izby.
3. Artykuł 4 niniejszego Protokołu wejdzie w życie po upływie sześciu miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszego Protokołu. Artykuł 4 niniejszego Protokołu nie ma zastosowania do skarg, w których ostateczna decyzja w rozumieniu artykułu 35 ustęp 1 Konwencji została podjęta przed wejściem w życie artykułu 4 niniejszego Protokołu.
4. Wszystkie pozostałe przepisy niniejszego Protokołu mają zastosowanie od dnia jego wejścia w życie, zgodnie z postanowieniami artykułu 7.

Artykuł 9

Sekretarz Generalny Rady Europy notyfikuje Państwom-Członkom Rady Europy oraz innym Wysokim Układającym się Stronom Konwencji:

- a każde podpisanie;
- b złożenie każdego dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia lub zatwierdzenia;
- c datę wejścia w życie niniejszego Protokołu zgodnie z artykułem 7; oraz
- d każdy inny akt, notyfikację lub zawiadomienie dotyczące niniejszego Protokołu.

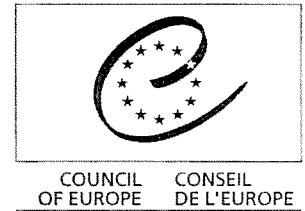
Na dowód czego niżej podpisani, będąc do tego należycie upoważnieni, podpisali niniejszy Protokół.

Sporządzono w Strasburgu dnia 24 czerwca 2013 r. w jednym egzemplarzu w języku angielskim i w języku francuskim, przy czym oba teksty są jednakowo autentyczne; oryginał zostanie złożony w archiwach Rady Europy. Sekretarz Generalny Rady Europy przekaże uwierzytelnione odpisy każdemu z Państw-Członków Rady Europy oraz innym Wysokim Układającym się Stronom Konwencji.

Stwierdzam, zgodność tłumaczenia
na język polski z ~~oryginałem/odpisem~~
sporządzonym w języku *angielskim*

Warszawa, dnia *2 września 2014 r.*

Departament do Spraw Postępowań
przed Międzynarodowymi Organami
Ochrony Praw Człowieka
Aleksandra Mężykowska
ZASTĘPCA DYREKTORA

**Protocol No. 15 amending
the Convention for the Protection
of Human Rights
and Fundamental Freedoms**

**Protocole n° 15 portant amendement
à la Convention de sauvegarde
des Droits de l'Homme
et des Libertés fondamentales**

Provisional Edition / Edition provisoire

Preamble

The member States of the Council of Europe and the other High Contracting Parties to the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, signed at Rome on 4 November 1950 (hereinafter referred to as “the Convention”), signatory hereto,

Having regard to the declaration adopted at the High Level Conference on the Future of the European Court of Human Rights, held in Brighton on 19 and 20 April 2012, as well as the declarations adopted at the conferences held in Interlaken on 18 and 19 February 2010 and İzmir on 26 and 27 April 2011;

Having regard to Opinion No. 283 (2013) adopted by the Parliamentary Assembly of the Council of Europe on 26 April 2013;

Considering the need to ensure that the European Court of Human Rights (hereinafter referred to as “the Court”) can continue to play its pre-eminent role in protecting human rights in Europe,

Have agreed as follows:

Article 1

At the end of the preamble to the Convention, a new recital shall be added, which shall read as follows:

“Affirming that the High Contracting Parties, in accordance with the principle of subsidiarity, have the primary responsibility to secure the rights and freedoms defined in this Convention and the Protocols thereto, and that in doing so they enjoy a margin of appreciation, subject to the supervisory jurisdiction of the European Court of Human Rights established by this Convention,”

Article 2

- 1 In Article 21 of the Convention, a new paragraph 2 shall be inserted, which shall read as follows:

“Candidates shall be less than 65 years of age at the date by which the list of three candidates has been requested by the Parliamentary Assembly, further to Article 22.”

- 2 Paragraphs 2 and 3 of Article 21 of the Convention shall become paragraphs 3 and 4 of Article 21 respectively.
- 3 Paragraph 2 of Article 23 of the Convention shall be deleted. Paragraphs 3 and 4 of Article 23 shall become paragraphs 2 and 3 of Article 23 respectively.

Préambule

Les Etats membres du Conseil de l'Europe et les autres Hautes Parties contractantes à la Convention de sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950 (ci-après dénommée « la Convention »), signataires du présent Protocole,

Vu la Déclaration adoptée lors de la Conférence de haut niveau sur l'avenir de la Cour européenne des Droits de l'Homme, tenue à Brighton les 19 et 20 avril 2012, ainsi que les Déclarations adoptées lors des Conférences tenues à Interlaken les 18 et 19 février 2010 et à Izmir les 26 et 27 avril 2011 ;

Vu l'Avis n° 283 (2013) adopté par l'Assemblée parlementaire du Conseil de l'Europe le 26 avril 2013 ;

Considérant qu'il est nécessaire de veiller à ce que la Cour européenne des Droits de l'Homme (ci-après dénommée « la Cour ») continue de jouer son rôle prééminent dans la protection des droits de l'homme en Europe,

Sont convenus de ce qui suit :

Article 1

A la fin du préambule de la Convention, un nouveau considérant est ajouté et se lit comme suit :

« Affirmant qu'il incombe au premier chef aux Hautes Parties contractantes, conformément au principe de subsidiarité, de garantir le respect des droits et libertés définis dans la présente Convention et ses protocoles, et que, ce faisant, elles jouissent d'une marge d'appréciation, sous le contrôle de la Cour européenne des Droits de l'Homme instituée par la présente Convention, »

Article 2

- 1 A l'article 21 de la Convention, un nouveau paragraphe 2 est inséré et se lit comme suit :

« Les candidats doivent être âgés de moins de 65 ans à la date à laquelle la liste de trois candidats est attendue par l'Assemblée parlementaire, en vertu de l'article 22. »
- 2 Les paragraphes 2 et 3 de l'article 21 de la Convention deviennent respectivement les paragraphes 3 et 4 de l'article 21.
- 3 Le paragraphe 2 de l'article 23 de la Convention est supprimé. Les paragraphes 3 et 4 de l'article 23 deviennent respectivement les paragraphes 2 et 3 de l'article 23.

Article 3

In Article 30 of the Convention, the words “unless one of the parties to the case objects” shall be deleted.

Article 4

In Article 35, paragraph 1 of the Convention, the words “within a period of six months” shall be replaced by the words “within a period of four months”.

Article 5

In Article 35, paragraph 3, sub-paragraph b of the Convention, the words “and provided that no case may be rejected on this ground which has not been duly considered by a domestic tribunal” shall be deleted.

Final and transitional provisions

Article 6

- 1 This Protocol shall be open for signature by the High Contracting Parties to the Convention, which may express their consent to be bound by:
 - a signature without reservation as to ratification, acceptance or approval; or
 - b signature subject to ratification, acceptance or approval, followed by ratification, acceptance or approval.
- 2 The instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.

Article 7

This Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date on which all High Contracting Parties to the Convention have expressed their consent to be bound by the Protocol, in accordance with the provisions of Article 6.

Article 8

- 1 The amendments introduced by Article 2 of this Protocol shall apply only to candidates on lists submitted to the Parliamentary Assembly by the High Contracting Parties under Article 22 of the Convention after the entry into force of this Protocol.

Article 3

A l'article 30 de la Convention, les mots « à moins que l'une des parties ne s'y oppose » sont supprimés.

Article 4

A l'article 35, paragraphe 1, de la Convention, les mots « dans un délai de six mois » sont remplacés par les mots « dans un délai de quatre mois ».

Article 5

A l'article 35, paragraphe 3, alinéa b, de la Convention, les mots « et à condition de ne rejeter pour ce motif aucune affaire qui n'a pas été dûment examinée par un tribunal interne » sont supprimés.

Dispositions finales et transitoires

Article 6

- 1 Le présent Protocole est ouvert à la signature des Hautes Parties contractantes à la Convention, qui peuvent exprimer leur consentement à être liées par :
 - a la signature sans réserve de ratification, d'acceptation ou d'approbation ; ou
 - b la signature sous réserve de ratification, d'acceptation ou d'approbation, suivie de ratification, d'acceptation ou d'approbation.
- 2 Les instruments de ratification, d'acceptation ou d'approbation seront déposés près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

Article 7

Le présent Protocole entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date à laquelle toutes les Hautes Parties contractantes à la Convention auront exprimé leur consentement à être liées par le Protocole, conformément aux dispositions de l'article 6.

Article 8

- 1 Les amendements introduits par l'article 2 du présent Protocole s'appliquent uniquement aux candidats figurant sur les listes soumises à l'Assemblée parlementaire par les Hautes Parties contractantes, en vertu de l'article 22 de la Convention, après l'entrée en vigueur du présent Protocole.

- 2 The amendment introduced by Article 3 of this Protocol shall not apply to any pending case in which one of the parties has objected, prior to the date of entry into force of this Protocol, to a proposal by a Chamber of the Court to relinquish jurisdiction in favour of the Grand Chamber.
- 3 Article 4 of this Protocol shall enter into force following the expiration of a period of six months after the date of entry into force of this Protocol. Article 4 of this Protocol shall not apply to applications in respect of which the final decision within the meaning of Article 35, paragraph 1 of the Convention was taken prior to the date of entry into force of Article 4 of this Protocol.
- 4 All other provisions of this Protocol shall apply from its date of entry into force, in accordance with the provisions of Article 7.

Article 9

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council of Europe and the other High Contracting Parties to the Convention of:

- a any signature;
- b the deposit of any instrument of ratification, acceptance or approval;
- c the date of entry into force of this Protocol in accordance with Article 7; and
- d any other act, notification or communication relating to this Protocol.

In witness whereof, the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Protocol.

Done at Strasbourg, this [24th] day of [June 2013], in English and in French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe and to the other High Contracting Parties to the Convention.

- 2 L'amendement introduit par l'article 3 du présent Protocole ne s'applique pas aux affaires pendantes dans lesquelles l'une des parties s'est opposée, avant l'entrée en vigueur du présent Protocole, à une proposition d'une chambre de la Cour de se dessaisir au profit de la Grande Chambre.
- 3 L'article 4 du présent Protocole entrera en vigueur à l'expiration d'une période de six mois après la date d'entrée en vigueur du présent Protocole. L'article 4 du présent Protocole ne s'applique pas aux requêtes au regard desquelles la décision définitive au sens de l'article 35, paragraphe 1, de la Convention a été prise avant la date d'entrée en vigueur de l'article 4 du présent Protocole.
- 4 Toutes les autres dispositions du présent Protocole s'appliquent à la date de son entrée en vigueur, conformément aux dispositions de l'article 7.

Article 9

Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe notifiera aux Etats membres du Conseil de l'Europe et aux autres Hautes Parties contractantes à la Convention :

- a toute signature;
- b le dépôt de tout instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation;
- c la date d'entrée en vigueur du présent Protocole, conformément à l'article 7; et
- d tout autre acte, notification ou communication ayant trait au présent Protocole.

En foi de quoi, les soussignés, dûment autorisés à cet effet, ont signé le présent Protocole.

Fait à Strasbourg, le [24 juin 2013], en français et en anglais, les deux textes faisant également foi, en un seul exemplaire qui sera déposé dans les archives du Conseil de l'Europe. Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe en communiquera copie certifiée conforme à chacun des Etats membres du Conseil de l'Europe et aux autres Hautes Parties contractantes à la Convention.

Warszawa, 27 sierpnia 2014 r.

Minister
Spraw Zagranicznych

DPUE.920.1185.2014 / 2/AM

dot.: DPOPC.433.11.2013/21 z 21.08.2014 r.

Opinia

o zgodności z prawem Unii Europejskiej Protokołu nr 15 zmieniającego Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz projektu ustawy o ratyfikacji Protokołu nr 15 zmieniającego Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzoną w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., wyrażona przez ministra właściwego do spraw członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej

Protokół nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

~~z up. Ministra Spraw Zagranicznych~~

Podsekretarz Stanu
Artur Nowak-Far